

Advies MAR m.b.t. het Integraal KindCentrum (IKC)

Inzake het Integraal KindCentrum (verder: IKC) adviseert de Maatschappelijke AdviesRaad het College van Bestuur van Optimus als volgt:

Een IKC verwezenlijken? Zeker doen. En liefst zo snel mogelijk.

Dit uitgesproken en bondig geformuleerde advies komt niet uit de lucht vallen. Het is geheel in lijn met eerdere adviezen van de MAR, waarvoor het ijkpunt eerst en vooral is dat (het belang van) het kind centraal staat: alles voor het kind, zagezegd. En in het licht hiervan biedt het IKC zich aan als een fantastische droom, geen utopie maar een veelbelovende, haalbare droom. Zo laat de enorme hoeveelheid informatie over het IKC zien.

Eén strikte voorwaarde moet hierbij wel gesteld worden: zeker een haalbare droom moet het hebben van de onverzettelijk wil die droom te bereiken. En dat kan alleen lukken als de inhoudelijke drive, in dit geval van onderwijs en kinderopvang, de sturende kracht is die zich niet van de wijs laat brengen of op enigerlei wijze laat hinderen door opportunistische of praktische bezwaren.

Daarom ter onderbouwing van dit advies vanuit genoemde informatie een korte aanduiding van het IKC dat, gekenmerkt door zijn integrale karakter, alle betrokken partijen ten goede komt:

- *Het kind.* Een achterliggende gedachte van een IKC is *the whole child approach*, op basis van de drie succesfactoren voor een geslaagde schooltijd: verstandelijke vermogens, motivatie om te leren en sociaal-emotionele ontwikkeling. Daarom is maatwerk cruciaal, gericht op de heelheid van het kind en niet op het kind als een losse verzameling van een kilo onderwijs, een pond zorg, een pond spelen, enz. Een kind ontwikkelt zich constant en overal. Het onderscheid tussen spelen en leren is fictief; het gaat erom dat het kind een positieve associatie krijgt met leren en dat niet ziet als straf of tijdsvulling. Leren doe je immers zelf; dat kan een ander niet voor je doen. Daarom ook moet de leervraag van het kind richtinggevend zijn. Een sleutelbegrip hierbij is dat van doorgaande ontwikkelingslijnen, in elk geval tot 12 jaar en bij voorkeur tot en met het voortgezet onderwijs. Voor dit alles biedt het IKC de vereiste samenwerking en omgeving.
- *De ouders.* Ouders bevinden zich in het 'spitsuur van het leven'. Met de lappendeken aan voorzieningen van dit moment gaan veel tijd en energie verloren aan vervoer, overdracht, overleg en zoeken naar de ideale mix voor het kind. Het IKC waarin onderwijs, kinderopvang, zorg en welzijn en eventuele andere partners samenwerken binnen één integrale organisatie, biedt de ouders één loket. Dat bespaart aardig wat energie en tijd die de ouders dan kunnen investeren in hun wezenlijke rol in het leren en de ontwikkeling van hun kinderen. Bovendien accepteren scholen steeds meer hun rol in de opvoeding en is kinderopvang niet langer een noodoplossing. Het IKC is dan een volwaardige voorziening, waar kinderen in principe de hele dag veilig en goed opgevangen worden, en de ouders actieve partners kunnen zijn in opvoeding en ontwikkeling. Overigens laat dit de mogelijkheid voor ouders de opvang in de eigen privé situatie te organiseren onverlet.
- *De samenleving.* Zoals het IKC voor de ouders een partner in de opvoeding kan zijn, zo wordt zijn socialiserende functie steeds belangrijker voor de samenleving die worstelt met integratie, grote diversiteit, veranderend normbesef en individualisering. Daarnaast levert het IKC met zijn integrale aanbod van 's morgens vroeg tot 's avonds laat een grote bijdrage aan de succesvolle participatie aan het maatschappelijk leven en het arbeidsproces van de ouders nu door de opvang van de kinderen en van de kinderen straks door een geslaagde 'schooltijd'. Het IKC zorgt ervoor dat uitgaven voor de jeugd meer dan ooit investeringen zijn en geen onkostenposten. In de intensieve kenniseconomie moeten immers de talenten van alle kinderen optimaal ontwikkeld worden. In meer en betere leertijd worden de prestaties van alle kinderen verhoogd en de kansen van minder bevoorrechte kinderen vergroot.

Tenslotte biedt het IKC met zijn nieuwe model van samenwerking een echte oplossing voor de vaak hardnekkige, hoogst inefficiënte versnippering en verkokering tussen de werksoorten en organisaties met alle onrust, institutionele strijd en dubbele kosten van dien. Daardoor biedt het IKC voor hetzelfde geld meer kwaliteit.

- *De professionals.* Het IKC brengt werksoorten samen in één integraal bedrijfsmodel: één team, één (algemeen) directeur, één werkgever en bij voorkeur onder één dak. Het biedt verschillende disciplines op één plek aan, zodat ze elkaar aanvullen en ondersteunen t.b.v. de ontwikkeling van het kind. Vanuit een eenduidige pedagogische aanpak, waarin school en kinderopvang gelijkwaardige pijlers zijn. Voor het personeel betekent dit bovendien, dat ze breed inzetbaar zijn en meer carrièremogelijkheden hebben.

Bovenstaande is slechts een summier weergave van de enorme hoeveelheid informatie over het IKC. Het mag duidelijk zijn, dat deze droom niet zomaar even gerealiseerd kan worden. Toch laat genoemde informatie ook zien, dat veel mogelijk is en dat met recht gesproken kan worden van een haalbare droom. Waar een wil is, is een weg; waar geen wil is, is altijd wel een argument.

Toevoeging

Bovenstaand advies is naar de aard der zaak een algemeen geformuleerd advies. De adviesvraag van het cvb is echter in belangrijke mate ingegeven door de concrete situatie in de wijk Padbroek waar de twee bestaande scholen willen samengaan in een IKC. Enerzijds is het cvb beducht voor het verlies van keuzevrijheid voor de ouders, als de twee scholen opgaan in het IKC. Een andere zorg van het cvb is budgettaire aard: samenvoeging tot één school betekent een zeer forse financiële aderlating. Hieronder een toespitsing op die punten in het kader van het algemeen advies.

Keuzevrijheid ouders

De keuzevrijheid van ouders heeft in de praktijk iets willekeurigs en toevalligs. Veel ouders blijken toch 'met hun voeten' te kiezen: de dichtstbijzijnde school. Als ze al iets te kiezen hebben! Vaak is er, zeker in de dorpen, geen keuzemogelijkheid. Er kunnen dus vraagtekens gesteld worden bij deze vrijheid. Maar, het is waar, alleen al het kunnen kiezen wordt als waardevol ervaren. Er speelt echter iets veel ingrijpenders. De informatie over het IKC maakt duidelijk, dat de vrijheid voor de ouders binnen het IKC vele malen groter is, doordat het meer veiligheid, meer ruimte, meer ondersteuning en meer samenwerking biedt. En vergeet vooral niet het maatwerk voor elk kind. De diverse arrangementen met hun flexibiliteit laten de vrije keuze van ouders juist intact. Het leidt tot meer betrokkenheid en minder vrijblijvendheid bij de ouders. De keuzevrijheid tussen twee scholen, zoals in Padbroek, steekt daar dan heel schril bij af. Het is echter wel van belang bij de opstart van een IKC te kijken naar de keuzevrijheid voor ouders op levensbeschouwelijk gebied. Ouders hebben het 'recht' om een school te kiezen die aansluit bij hun levensbeschouwing. Wanneer twee (of meer) scholen samengaan tot een IKC moet minimaal een gelijke keuzevrijheid op levensbeschouwelijk gebied gewaarborgd blijven voor ouders. Wanneer dit niet mogelijk is binnen het IKC, kan hierbij breder gekeken worden dan het IKC zelf en de levensbeschouwelijke keuzevrijheid te zien over de gehele wijk, dorp, stad of gemeente.

Budgetten

Op een snelle weg naar het doel is op zich niets tegen. Zaak is wel het doel van het IKC scherp voor ogen te houden. Het zou de eerste keer niet zijn dat de kortste weg toch weer de omweg blijkt te zijn. Vandaar de strikte voorwaarde van de inhoudelijke drive in het advies zelf. Deze is ontleend aan de PO-Raad die de kwestie prima verwoordt in haar advies 'Belemmeringen in bestuurlijk-juridische vormgeving van kindcentra' van september 2013:

Een specifiek aandachtspunt bij de vorming van een integraal kindcentrum is dat de partners alert blijven op de inhoudelijke drive van onderwijs en kinderopvang. Op het moment dat een kinderopvangorganisatie vooral om economische redenen aansluiting zoekt is dit een risicofactor. Inhoud en economisch belang hoeven elkaar zeker niet uit te sluiten, maar de combinatie houdt wel risico's in voor kwaliteit en continuïteit.

Het cvb is in deze dus terecht kritisch en voorzichtig. Wat betreft de budgettaire zaak is het correct en raadzaam daar pragmatisch mee om te gaan, want het bedrag van € 70.000,- dat daarmee is gemoeid, is niet gering. Maar het is de vraag of het wel zo'n vaart loopt met dat budgettaire risico. De praktijk laat veel mogelijkheden en concrete voorbeelden van pragmatisme zien, waardoor budgetten intact blijven zonder dat de vorming van een IKC wezenlijk wordt gehinderd. Ook voor de al functionerende IKC's of IKC-achtige samenwerkingsverbanden zijn de belemmeringen van fiscale, juridische en andere aard immers niet allemaal weggenomen. De coöperatie biedt in deze wellicht de nodige mogelijkheden. Zoals gezegd: waar een wil is....

Cuijk, 13-4-2015